

Esitietolomake maantieliikenteen ammattikuljettajille

Tätä lomaketta voidaan käyttää maantieliikenteen ammattikuljettajien terveydentilan selvittämiseen työterveystarkastuksissa.

Ammattikuljettajien työterveyden ylläpito on työterveyshuoltojen tärkeä tehtävä ja niiden keskeistä toimintaa johtuen liikennetyön riskitekijöistä ja kuljettajan suorituskyvyn vaikutuksista liikenneturvallisuuteen. Tässä kyselyssä kartoitetaan sairauksien ohella myös terveyteen ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä, joiden varhainen tunnistaminen auttaa työterveyshuoltoja tukemaan ja edistämään ammattikuljettajan terveyttä ja työhyvinvointia. Tarkoitus on, että ammattikuljettaja täyttää lomakkeen etukäteen ja tuo sen mukanaan työterveystarkastukseen.

Täyttöohje: Täytä lomake huolellisesti ja vastaa jokaiseen kysymykseen. Kaikki antamasi tiedot käsitellään luottamuksellisina ja ne tulevat ainoastaan terveystarkastuksen tekevien työterveyshuollon ammattihenkilöiden käyttöön.

1. Henkilötiedot

Sukunimi	Etunimet	Henkilötunnus
_____	_____	_____
Tehtävänimike	Kotipuhelin	Työpuhelin
_____	_____	_____
Kotiosoite	Työpaikka ja sen osoite	
_____	_____	

Työtehtävä, johon olet tulossa tai hakemassa (uusi työntekijä) _____

Siviilisääty: naimaton avo- tai avioliitossa
 asuserossa eronnut leski

2. Koulutus ja työsuhteet

peruskoulu lukio tai ylioppilas ammatillinen peruskoulutus
 opistoasteen koulutus ammattikorkeakoulu yliopisto tai korkeakoulu
 muu koulutus tai kurssi. Mikä? _____

Aikaisemmat työpaikat ja työsuhteiden kestot (5 viimeistä)

Työnantaja	Työtehtävä	Ajankohta
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Kuinka monta vuotta olet toiminut ammattikuljettajana: _____ vuotta

3. Ajokorttia ja ajolupaa koskevat tiedot

☐ Ryhmä 1 (A1-, A-, B-, BE-, M-, T-ajolupa)	☐ Ryhmä 2 (C-, C1- ajolupa)	☐ Ryhmä 2 (CE-, C1E- ajolupa)
☐ Ryhmä 2 (henkilöauton ammattiajolupa)	☐ Ryhmä 2 (D-, D1- ajolupa)	☐ Ryhmä 2 (DE-, D1E- ajolupa)

muu koulutus tai kurssi. Mikä? _____

ajokorttiini liittyy erityisehto (esim. silmälasit). Mikä? _____

Jos olet ollut osallisena liikenneonnettomuudessa, milloin ja missä? _____

4. Asevelvollisuus (merkitään vain työhön tullessa)

- Suoritettu   Vapautettu   Lykkäys   Suorittamatta

Palveluskelpoisuusluokka _____

Palveluskelpoisuutta mahdollisesti rajoittanut tekijä ? _____

5. Sairaudet

Onko sinulla ollut tai onko sinulla nyt joku seuraavista sairauksista / häiriöistä, jonka lääkäri on todennut?	kyllä edelleen	kyllä ollut joskus	ei
Diabetes tai sokeriaineenvaihdunnan häiriö	☐	☐	☐
Sydän- tai verisuonisairaus tai verenkiertohäiriö tai niiden riskitekijä, kuten kohonnut verenpaine tai kohonneet rasva-arvot?	☐	☐	☐
Mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriö	☐	☐	☐
Epilepsia tai muu hermoston sairaus, kouristuksia tai tajunnanhäiriöitä	☐	☐	☐
Huimausta tai tasapainohäiriöitä tai niitä aiheuttavia sairauksia	☐	☐	☐
Havaintokykyyn, tarkkaavaisuuteen, keskittymiskykyyn, muistiin tai muuhun aivojen toimintaan vaikuttava sairaus tai pään vamma	☐	☐	☐
Uni- tai vireystilan häiriöitä, kuten unettomuutta, uniapnea, narkolepsiaa, levottomat jalat	☐	☐	☐
Liikuntaelinsairauksia tai liikuntarajoitteita	☐	☐	☐
Alkoholi-, päihde- tai lääkeriippuvuus tai näiden aineiden väärinkäyttö	☐	☐	☐
Aistinelinten (näkö, kuulo) sairaus, vamma tai vika	☐	☐	☐
Tapaturman jälkitila	☐	☐	☐
Jokin sairaus, jonka vuoksi olet ollut joskus sairaalahoitossa	☐	☐	☐
Jokin sairaus, jonka vuoksi olet ollut työkyvyttömänä yhtäjaksoisesti yli 4 viikon ajan	☐	☐	☐
Jokin sairaus, jonka vuoksi sinulla on ollut toistuvia lyhyitä sairauslomia 3 kertaa tai enemmän viimeisen 4 kuukauden aikana	☐	☐	☐
Jokin muu pitkäaikainen tai vakava sairaus	☐	☐	☐

6. Lääkkeet

Vastaa seuraaviin lääkitystäsi koskeviin kysymyksiin kyllä   en

Käytätkö mitään lääkettä (jatkuvasti tai kausiluonteisesti)? Mitä lääkettä (nimi ja annos)? kyllä   en
_____

_____

Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana käyttänyt ns. kolmiolääkkeitä (esim. kipu- tai yskänlääke)? Mitä lääkettä? Kuinka usein? kyllä   en

_____

Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana käyttänyt suorituskykyä parantavia lääkeaineita tai valmisteita? Mitä valmistetta? Kuinka usein? kyllä   en

_____

_____

7. Suvun sairaudet: Onko omilla vanhemmillasi tai omilla sisaruksillasi todettu seuraavia sairauksia?

Sokeritauti   Sydänsairaus   Verenpainetauti   Aivohalvaus

Muu suvussa esiintyvä sairaus, mikä? _____

_____

_____

Ei tietoa

8. Terveydentila

8.1 Pituus, paino ja vyötärön ympäryys

Pituus _____ cm   vyötärön ympäryys _____ cm   en tiedä vyötäröni ympärysmittaa

Paino nyt _____ kg   Paino 20 vuotiaana noin _____ kg   Paino korkeimmillaan _____ kg noin _____ vuotta sitten

Olen tyytyväinen painooni   kyllä   en

8.2 Terveyttä koskevat väittämät

Arvioi seuraavia terveyttä koskevia väittämiä.

	kyllä usein	kyllä joskus	en / ei
Olen tyytyväinen terveydentilaani ja toimintakykyyni.	☐	☐	☐
Saan tarvittaessa tukea omaisiltani ja ystäviltäni.	☐	☐	☐
Työni haittaa ihmissuhteideni hoitoa.	☐	☐	☐
Olen tyytyväinen fyysiseen kuntooni.	☐	☐	☐

Minulla esiintyy toistuvasti seuraavia *psykkisiä oireita*:

	kyllä usein	kyllä joskus	ei
unihäiriöitä (esim. nukahtamisvaikeutta, heräilyä aamuöisin)	☐	☐	☐
keskittymiskyvyn häiriöitä	☐	☐	☐
jatkuvaa ärsyyntyneisyyttä ja kireyden ja jännittyneisyyden tai ylivireyden tuntemuksia	☐	☐	☐
haittaavia muistihäiriöitä	☐	☐	☐
jatkuvaa väsymyksen tunnetta	☐	☐	☐
masentuneisuutta	☐	☐	☐
aloitekyvyttömyyttä	☐	☐	☐

Minulla esiintyy toistuvasti seuraavia *fyysisiä oireita*:

	kyllä usein	kyllä joskus	ei
sydänoireita	☐	☐	☐
vatsaoireita	☐	☐	☐
hengitystieoireita	☐	☐	☐
päänsärkyä	☐	☐	☐
huimausta	☐	☐	☐
lihask- ja/tai nivelvaivoja	☐	☐	☐
kuulon alentumaa, huonokuuloisuutta	☐	☐	☐
silmäoireita, näköhäiriöitä	☐	☐	☐

8.3 Näköhäiriöt

Jos sinulla on *näköhäiriöitä*, ovatko ne:

	kyllä usein	kyllä joskus	en osaa sanoa
vaikeuksia lähelle näkemisessä?	☐	☐	☐
vaikeuksia kauas näkemisessä?	☐	☐	☐
kahtena näkemistä?	☐	☐	☐
ongelmia hämäränäössä?	☐	☐	☐
häikäistymistä liikenteessä?	☐	☐	☐
muita näköongelmia, mitä?	☐	☐	☐

8.4 Silmäsairaudet ja niiden hoito

Käytätkö silmälaseja tai piilolaseja?

kyllä

en

Onko sinua hoidettu jonkun silmäsairauden takia?

kyllä

ei

Jos on hoidettu, minkä sairauden vuoksi, miten ja missä? _____

_____

Onko sinulle tehty jokin silmiin kohdistuva toimenpide?

kyllä

ei

Jos on tehty toimenpiteitä, niin mitä toimenpiteitä, milloin ja missä? _____

_____

8.5 Mieliäla

Miten usein koet, että seuraavat lauseet kuvaavat juuri sinua? Rastita yksi vaihtoehto/rivi

Täysin eri mieltä

Eri mieltä

Hieman eri mieltä

Ei samaa mieltä, muttei eri mieltäkään

Hieman samaa mieltä

Samaa mieltä

Täysin samaa mieltä

Elämäni on monella tavoin lähellä minulle ihanteellista elämää

Elinolosuhteeni ovat erinomaiset

Olen tyytyväinen elämääni

Tähän mennessä olen saavuttanut ne tärkeät asiat, jotka olen elämäntäni halunnut

Jos voisin elää elämäni uudelleen, en vaihtaisi juuri mitään pois

8.6 Vireystila ja unihäiriöt

8.6.1 Vuorokaudessa nukun keskimäärin (rastita *yksi* vaihtoehto):

☐ 4 tuntia tai vähemmän	☐ 4.5 tuntia	☐ 5 tuntia	☐ 5.5 tuntia	☐ 6 tuntia	☐ 6.5 tuntia	☐ 7 tuntia
☐ 7.5 tuntia	☐ 8 tuntia	☐ 8.5 tuntia	☐ 9 tuntia	☐ 9.5 tuntia	☐ 10 tuntia tai enemmän	

8.6.2 Vuorokaudessa tarvitsen unta (rastita *yksi* vaihtoehto):

☐ 4 tuntia tai vähemmän	☐ 4.5 tuntia	☐ 5 tuntia	☐ 5.5 tuntia	☐ 6 tuntia	☐ 6.5 tuntia	☐ 7 tuntia
☐ 7.5 tuntia	☐ 8 tuntia	☐ 8.5 tuntia	☐ 9 tuntia	☐ 9.5 tuntia	☐ 10 tuntia tai enemmän	

8.6.3. Unihäiriöt

Rastita *yksi* vaihtoehto jokaisella rivillä.

	ei koskaan tai harvemmin kuin kerran kuussa	harvemmin kuin kerran viikossa	1-2 päivänä viikossa	3-5 päivänä viikossa	päivittäin tai lähes päivittäin
Kuinka usein sinulla on työjakson aikana tai välittömästi ennen sitä nukahtamisvaikeuksia, yöllistä heräilyä, liian aikaisin heräämistä tai tunne, että uni ei virkistä tai on laadultaan huonoa?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka usein sinulla on vapaapäivinä tai lomilla nukahtamisvaikeuksia, yöllistä heräilyä, liian aikaisin heräämistä tai tunne, että uni ei virkistä tai on laadultaan huonoa?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuorsaatko nukkuessasi? (kysy muilta jos et tiedä varmasti) *)	☐	☐	☐	☐	☐
Onko sinulla tai ovatko muut huomanneet, että sinulla on hengityskatkoja (apneoita, hengityspysähdyksiä) nukkuessasi?	☐	☐	☐	☐	☐

8.6.4 Kuorsaus (lisäkysymykset niille, jotka kuorsaavat) *)

Millaista kuorsaus on laadultaan? Rastita yksi vaihtoehto.

- Kuorsaan hiljaa ja tasaisesti
- Kuorsaan tasaisesti, mutta melko äänekkäästi
- Kuorsaan tasaisesti, mutta niin äänekkäästi, että se kuuluu jopa viereiseen huoneeseen
- Kuorsaan hyvin äänekkäästi ja epätasaisesti (välillä on hengityskatkoja, jolloin ei kuulu ääntä ja välillä kuuluu kovaa korahtelevaa kuorsausta). Muiden on vaikea nukkua samassa huoneessa.

8.6.5 Torkahtaminen ja nukahtaminen

Kuinka todennäköistä on, että torkahdat tai nukahdat tilanteissa vastakohtana sille, että vain tunnet itsesi väsyneeksi? Rastita *yksi* vaihtoehto jokaisella rivillä.

	En koskaan	Pieni todennäköisyys	Kohtalainen todennäköisyys	Suuri todennäköisyys
Istun lukemassa	☐	☐	☐	☐
Katson TV:tä	☐	☐	☐	☐
Istun passiivisena julkisessa paikassa (esim. teatterissa tai esitelmätilaisuudessa)	☐	☐	☐	☐
Matkustajana autossa keskeytyksettä tunnin ajan	☐	☐	☐	☐
Lepäämässä makuuasennossa iltapäivällä olosuhteiden sen salliessa	☐	☐	☐	☐
Istun puhumassa jonkun kanssa	☐	☐	☐	☐
Istun kaikessa rauhassa alkoholittoman lounaan jälkeen	☐	☐	☐	☐
Autossa sen pysähtyttyä liikenteeseen muutamaksi minuutiksi	☐	☐	☐	☐

9. Terveyskäyttäytyminen

9.1 Liikunta

Kuinka paljon liikut tällä hetkellä säännöllisesti viikottain? Laske mukaan erilainen vapaa-ajan fyysinen aktiivisuus kuten esimerkiksi kävelen tai pyöräillen tehdyt työ- tai asiointimatkat, koti- tai pihatyöt, retkeily sekä varsinainen kuntoliikunta ja urheilu, kuten hölkkä, juoksu, hiihto, uinti, erilaiset pallopelit, kuntosaliharjoittelu, erilaiset kuntojummat ja kotivoimistelut.

ei juuri mitään

kevyttä liikkumista (kevyt liikkuminen on rauhallista eikä se juurikaan aiheuta hengästymistä) _____ päivänä viikossa noin _____ minuuttia päivässä

ripeää liikkumista (ripeä liikkuminen on reipasta ja aiheuttaa jonkin verran hengästymistä) _____ päivänä viikossa noin _____ minuuttia päivässä

raskasta liikkumista (raskas liikkuminen on rasittavaa ja aiheuttaa voimakasta hengästymistä) _____ päivänä viikossa noin _____ minuuttia päivässä

Lihaskuntoa kehittävää liikuntaa _____ päivänä viikossa.

Tavallisimmat liikuntamuodot? _____
 _____
 _____

9.2 Ruokailu

Arvioi seuraavia ruokailua koskevia väittämiä.

	kyllä usein	kyllä joskus	en
Syön säännöllisesti (aamupalan, päiväruoan, iltaruoan ja iltapalan)	☐	☐	☐
Syön pieniä tai enintään kohtuukokoisia ruoka-annoksia kerrallaan	☐	☐	☐
Yövuorossa syön pääaterian ennen klo 1.00	☐	☐	☐
Yövuorossa juon kahvia ja muita kofeiinipitoisia juomia pääsääntöisesti työvuoron alkupuolella (ennen puoltayötä)	☐	☐	☐

Syön joka päivä...

	kyllä usein	kyllä joskus	en
ruisleipää, näkkileipää tai muuta runsaasti kuitua sisältävää leipää	☐	☐	☐
pehmeää margariinia leipärasvana (levittyy hyvin kylmänäkin)	☐	☐	☐
hedelmiä ja/tai marjoja	☐	☐	☐
kasviksia keitettynä, ruokina, raakaraasteena tai -salaatteina	☐	☐	☐
rasvattomia maitovalmisteita (maitoa, piimää, jogurttia)	☐	☐	☐

Syön kerran viikossa tai harvemmin...

	kyllä usein	kyllä joskus	en
makkaraa, pitsaa tai hampurilaisia, sipsejä	☐	☐	☐
sokerisia virvoitusjuomia, energiajuomia	☐	☐	☐
kahvia yli 5 kkp/vrk	☐	☐	☐
karamellejä, suklaata	☐	☐	☐
munkin tai viinerin	☐	☐	☐
grilliruokaa	☐	☐	☐
Vatsani toimii hyvin (ei esiinny närästystä, ilmavaivoja, ummetusta yms.)	☐	☐	☐
Juotko janoosi vettä?	☐	☐	☐
Oletko tyytyväinen ruokailutottumuksiisi?	☐	☐	☐

Miten tavallisesti toteutat työaikana ruokailun?

9.3 Tupakointi

- En ole koskaan tupakoinut
- Olen tupakoinut _____ vuotta _____ savuketta/sikaria/piipullista /pvä.
- Olen lopettanut, milloin? _____

9.4 Päihteiden käyttö

Jos käytät alkoholia viikoittain, montako lasillista tai pullollista juot alkoholijuomia keskimäärin joka viikko? Ellet juo mitään, merkitse 0. Vastaa joka kohtaan! Merkitse tähän myös tilavuudet, plo 0,33l jne.

III olutta	_____	pullollista	_____	tuoppia
A-olutta	_____	pullollista	_____	tuoppia
Siideriä tai long drink juomia	_____	pullollista	_____	tuoppia
Viiniä tai vastaavaa	_____	lasia		
Väkevää alkoholia	_____	ravintola-annosta (4 cl)		

Oletko käyttänyt tai kokeillut muita päihteitä/huumaavia aineita? kyllä en

Jos vastasit kyllä, kerro mitä ja milloin? _____
_____
_____

Paikka ja aika _____

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

Mitä vastaukset kertovat - ohjeita vastausten tulkintaan työterveyshuolloille

Painon sopivuuden arviointi

Painon sopivuutta voi arvioida laskemalla painoindeksi= $\text{paino (kg)}/[\text{pituus(m)}*\text{pituus(m)}]$. Kun painoindeksi on 18,5 - 25,0 kg/m², on kyse normaalipainosta. Kun se on 25,0 - 29,9 kg/m², ensimmäinen tavoite on pysäyttää lihominen. Kun BMI on yli 30 kg/m², kyseessä on lihavuus. Jo 5 % :n pysyvä laihtuminen korjaa hyvin aineenvaihdunnan poikkeavuuksia, esimerkiksi verenpainetta ja sokeriarvoja. Erityisesti vyötärölle kertyneistä kiloista kannattaa päästä eroon syömällä terveellisesti, lisäämällä liikuntaa, vähentämällä alkoholin käyttöä ja nukkumalla riittävästi.

Ruokailutottumusten arviointi

Ruokatottumuksia kartoittaneiden kysymysten kyllä usein -vastaukset kuvaavat hyvää tilannetta, kannattaa jatkossakin toimia näin. Kyllä joskus ja etenkin ei-vastauksien osalta kannattaa miettiä, mitä hyötyä olisi tapojen muuttamisesta ja miten tulisi toimia, jotta muutos onnistuu. Sitten ei muuta kuin tekemään muutosta! Yksikin muutos on pitkällä aikavälillä hyödyllinen terveydelle. Muutoksen tekeminen vaatii suunnitelmallisuutta ja harjoittelua.

Liikunnan määrän arviointi

Liikuntaharjoittelun riittävyden arviointiin voi käyttää UKK-instituutin liikuntapiirakkaa. Uusittu UKK-liikuntapiirakka kiteyttää (18-64 v) viikottaisen terveysliikuntasuosituksen. ks. www.ukkinstituutti.fi.

Liikuntapiirakan mukaan kestävyyskuntoa parannetaan liikkumalla useana päivänä viikossa yhteensä ainakin 2 t 30 min reippaasti tai 1 t 15 min rasittavasti. Kestävyysliikuntaharjoittelu tulee aloittaa oman peruskunnon ja tavoitteen mukaan. Liikuntaa aloittelevalle suositellaan reipasta liikkumista vähintään kaksi ja puoli tuntia viikossa. Sopivia liikkumismuotoja ovat esimerkiksi kävely, pyöräily, sauvakävely tai raskaat koti- ja pihatyöt. Huonokuntoisella tällainen liikkuminen kohottaa jo kuntoa. Liikkumiseen jo tottunut ja hyväkuntoinen tarvitsee kuntonsa kohottamiseen rasittavaa liikuntaa, mutta puolet vähemmän, eli vähintään tunnin ja 15 minuttia viikossa. Sopivia lajeja ovat esimerkiksi ylämäki- ja porraskävely, juoksu, maastohiihto, kuntouinti, vesijuoksu sekä nopeat maila- ja pallopelit.

Kestävyysliikunnan lisäksi tarvitaan vähintään kaksi kertaa viikossa lihaskuntoa kohentavaa, liikehallintaa ja tasapainoa kehittävää liikuntaa. Myös ammattikuljettajan lihasvoimaharjoittelussa pääpaino on hyvä olla suurten lihasryhmien ja niskahartiaseudun lihasten harjoittamisessa. Suositeltavia lihasvoimaharjoittelun lajeja ovat esimerkiksi kuntosali- ja kuntopiiriharjoittelu. Liikehallintaa ja tasapainoa kehittävät esimerkiksi pallopelit ja tanssi ja liikkuvuutta säännöllinen venyttely.

Uni- ja vireystilaongelmien arviointi

Väsymys on merkittävä liikenneteriskitekijä. Kuljettajan väsymykseen voivat vaikuttaa mm. vuorokaudenaika (vireystilaminimit aamuyöllä ja iltapäivällä), ajoaika ja monet ajoa edeltäneet

tekijät (esim. unen laatu ja määrä, mahdollinen fyysinen toiminta tai alkoholin nauttiminen).

Väsymys - jo paljon ennen nukahtamista - vaikuttaa toimintakykyyn ja sitä kautta liikenneturvallisuuteen monella eri tasolla, mm. havainto- ja arviointikykyyn, toiminnanohjaukseen ja reagointinopeuteen.

Suositukset:

- 1) Lievästä univajeesta (1-1.5 h = lievä poikkeavuus) kärsivät voisi ohjata unihygieeniseen arvioon ja neuvontaan. Tämä käsittää nukkumistottumusten, -ympäristön ja nautintoaineiden käytön kartoituksen. Selvässä univajeessa (2 tuntia tai enemmän = selvä poikkeavuus) tulisi lisäksi harkita tarkempaa selvittelyä riippuen muusta oireistosta (esim. toimintakykyyn vaikuttava päiväväsymys). Organisaatiotasolla ilmiön esiintymiseen voidaan vaikuttaa myös työvuorosuunnittelun kautta.
- 2) Unettomuus. Selvä poikkeavuus vähintään 3 pv:nä/vko ja lievä poikkeavuus 1-2 pv:nä/vko. Usein tai jatkuvasti oireilevien kohdalla ensimmäinen toimenpide on unihygieeninen arvio ja neuvonta. Näistä ainakin niiden kohdalla, joilla oireisto selvästi vaikuttaa päiväaikaiseen toimintakykyyn ja/tai vointiin, tulisi harkita tarkempaa selvitystä. Unettomuusoireen järjestelmällistä hoitoa unilääkkeillä ilman syyn tarkempaa arviointia ei voi pitää riittävänä. Työaikaratkaisujen kautta on myös mahdollista vaikuttaa oireilun määrään.
- 3) Uniapnea. Ongelma on siis yleinen ja periaatteessa merkittävä myös työturvallisuuden kannalta. Lisäksi unenaikaiset hengityshäiriöt voivat vaikuttaa metaboliseen oireyhtymän, jota vakiintuneesti työterveyshuolloissa seulotaan ja hoidetaan, hoitotasapainon saavuttamiseen. Ala- ja yksilökohtaisesti harkitaan, kuinka tarkkaan uniapnean ja muiden unenaikaisten hengityshäiriöiden selvittelyyn lähdetään.
- 4) Poikkeava väsymys. Turvallisuuskriittisellä toimialoilla kuten ammattiliikenteessä väsymyksen merkitys korostuu mm. onnettomuusriskin ja muiden työturvallisuusnäkökohtien johdosta. Selvitetään voidaanko tilanteeseen vaikuttaa työaikaratkaisulla.